

Infociche bevolkingsonderzoek naar borstkanker

Situering

Het bevolkingsonderzoek naar borstkanker is een initiatief van de Vlaamse overheid. Het is gestart in 2001. De bedoeling van het bevolkingsonderzoek is om borstkanker vroeg op te sporen bij vrouwen van 50 tot en met 69 jaar. De vrouwen in deze leeftijdsgroep krijgen de mogelijkheid om de 2 jaar een kwaliteitsvolle screeningsmammografie te laten nemen.

Het bevolkingsonderzoek richt zich voornamelijk tot vrouwen zonder klachten of verhoogd risico. Het onderzoek is niet verplicht, maar wordt wel sterk aanbevolen. Het onderzoek is gratis voor wie aangesloten is bij een Belgisch ziekenfonds. Vrouwen die niet aangesloten zijn kunnen ook deelnemen aan het bevolkingsonderzoek. Voor de terugbetaling van het screeningsonderzoek kunnen ze best contact opnemen met hun verzekeringsinstelling of met het OCMW.

Het streefdoel van de Vlaamse overheid is dat 70% van de vrouwen van 50 tot en met 69 jaar tegen 2020 deelneemt aan het bevolkingsonderzoek. De voorbije 2 jaar (2012- 2013) liet 50,8% van de Vlaamse vrouwen van 50 tot en met 69 jaar een screeningsmammografie nemen. Aangezien het streefcijfer 70% bedraagt is er dus nog groeimarge.¹ In een paar gemeenten in Vlaanderen is de participatiegraad van 70% al bereikt.

Wat is borstkanker?

Borstkanker is een kwaadaardig gezwel in de borst. Dé borstkanker bestaat niet. Er bestaan heel veel verschillende soorten. Sommige bestaan uit één enkel celtype dat sterk lijkt op de normale borstcellen, terwijl andere bestaan uit een groot aantal soorten cellen, met een verschillend uitzicht en verschillende ontwikkeling (gedragwijze). Kwaadaardige tumoren kunnen door ander weefsel heen groeien en de cellen kunnen zich verspreiden naar andere plaatsen en organen in het lichaam. Dit kan levensbedreigend zijn.

Er is geen duidelijke oorzaak gekend voor het ontstaan van borstkanker. De oorzaak is een combinatie van erfelijke, hormonale en familiale factoren, omgevingsfactoren of leefstijl.

¹ Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid: <http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Ziekten/Borstkankeropsparing/Deelnamegraad-aan-het-bevolkingsonderzoek-naar-borstkanker/>

Borstkanker: enkele cijfers en feiten

Borstkanker is de kanker die het meest voorkomt bij vrouwen in Vlaanderen. In 2012 kregen in Vlaanderen 6094 vrouwen (alle leeftijden) de diagnose van borstkanker. Driekwart van de vrouwen met borstkanker is ouder dan 50 jaar. Onder de leeftijd van 30 jaar is borstkanker erg zeldzaam.²

In 2012 overleden 1360 vrouwen aan borstkanker. Borstkanker is nog steeds de meest dodelijke kanker voor vrouwen. Toch is het aantal vrouwen dat aan borstkanker overlijdt de laatste 10 jaar sterk verminderd dankzij vroegtijdige opsporing en een verbetering van de behandeling.³

Vroege opsporing van borstkanker

Een kankergezwel in de borst groeit meestal traag en kan je meestal pas voelen wanneer het een paar centimeter groot is. Als borstkanker vroeg ontdekt wordt dan is de behandeling meestal minder ingrijpend dan wanneer borstkanker in een laat stadium ontdekt wordt. De kans op genezing is dan ook groter.

Het woord screening betekent een test of onderzoek naar een ziekte bij een bepaalde groep personen, die geen symptomen hebben en zich niet ziek voelen.

Het doel van screening is een ziekte of levensbedreigende aandoening vroeg op te sporen en te behandelen om zo de sterfte te doen dalen en de levenskwaliteit te verhogen.

Screening is niet bedoeld om diagnoses te stellen bij klachten. Screening brengt ook niet alle afwijkingen in beeld, zoals bijvoorbeeld cystes.

Het bevolkingsonderzoek naar borstkanker loopt in Vlaanderen sinds 2001. Het is gebaseerd op Europese richtlijnen. Deze richtlijnen beschrijven aan welke kwaliteitscriteria het bevolkingsonderzoek en de behandeling van borstkanker moet voldoen.

Het bevolkingsonderzoek wil vrouwen van 50 tot en met 69 jaar aanmoedigen om elke twee jaar een screeningsmammografie laten nemen, om zo borstkanker vroeg op te sporen en de sterfte door borstkanker te doen dalen. Het bevolkingsonderzoek heeft veel aandacht voor kwaliteitsbewaking, bijvoorbeeld door de beoordeling door verschillende radiologen van de screeningsmammografieën (dubbele blinde lezing).

² Referentie: Nationaal Kankerregister <http://www.kankerregister.org/>

³ Referentie: Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid <http://www.zorg-en-gezondheid.be/Cijfers/Sterftecijfers/Cijfers-oorzaken-van-sterfte/Sterfte-door-borstkanker-en-kankers-vrouwelijke-geslachtsorganen/>

Resultaten van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker

Met het bevolkingsonderzoek wordt gestreefd naar vroege opsporing van borstkanker, waardoor de behandeling sneller kan starten en de overlevingskansen stijgen. Tegelijk verzekert het bevolkingsonderzoek de kwaliteit van het onderzoek ondermeer door de röntgenfoto's van de borsten door 2 radiologen onafhankelijk van elkaar te laten beoordelen. Wanneer de beoordeling van de twee radiologen verschilt, gebeurt de beoordeling nog door een 3^e radioloog.

In 2012-2013 werd in het kader van het bevolkingsonderzoek bij 2.213 een (beginnende) tumor vastgesteld. Iets minder dan 1 op de 2 tumoren werd in zo'n vroeg stadium ontdekt dat de genezingskans er boven de 95% ligt. De grootte van de tumor bepaalt ook mee hoe ingrijpend de behandeling zal zijn: bijna 8 op de 10 vrouwen konden behandeld worden zonder borstamputatie. Dat is veel meer dan wanneer een borstkanker pas ontdekt wordt als de tumor al voelbaar is. Een recente internationale studie, opgenomen in het British Medical Journal (BMJ), toont bovendien aan dat per 1.000 vrouwen van 50 tot 69 jaar die gescreend worden, er 7 tot 9 levens gered worden. Deze resultaten beklemtonen hoe belangrijk het is om meer vrouwen aan te moedigen om zich te laten onderzoeken via het bevolkingsonderzoek.

Borstkankeropsporing op bevolkingsniveau voor de leeftijdsgroep van 50 tot en met 69 jaar is nog steeds een van de beste wapens in de strijd tegen borstkanker. Naast de opvolging en vroege opsporing bij personen met een hoger risico (familiaal of erfelijk) en met adequate multidisciplinaire benadering en behandeling in ervaren borstklinieken.

Hoe kunnen vrouwen deelnemen?

De screeningsmammografie wordt om de 2 jaar aangeraden.

Vrouwen kunnen op 2 manieren deelnemen aan het bevolkingsonderzoek:

- met een voorschrift van de arts voor een screeningsmammografie
- met de uitnodigingsbrief van het Centrum voor Kankeropsporing

Vrouwen gaan met het voorschrift van de arts of met de uitnodigingsbrief op afspraak naar een mammografische eenheid (= door de Vlaamse Overheid erkende radiologische dienst). In de mammografische eenheid wordt een screeningsmammografie genomen, dwz twee röntgenfoto's per borst.

De radioloog in de dienst waar de foto's genomen worden, beoordeelt de foto's voor de eerste keer. Daarna gaan ze naar het Centrum voor Kankeropsporing, waar een tweede radioloog de foto's beoordeelt. Verschillen deze beoordelingen dan bekijkt een derde radioloog de foto's en de beide

beoordelingen en formuleert een besluit (dubbele lezing). De vrouw en de arts ontvangen van het CvKO na ongeveer 3 weken een brief over het resultaat.

Hoeveel vrouwen nemen er deel in uw gemeente?

Het aandeel vrouwen van 50 tot en met 69 jaar dat zich laat onderzoeken via het bevolkingsonderzoek naar borstkanker, stijgt de laatste jaren lichtjes.

- In de provincie Limburg ligt de deelnamegraad in de periode 2012-2013 het hoogst.
- Vlaams-Brabant scoort het minst goed. Vooral in de rand rond Brussel bereikt het bevolkingsonderzoek minder vrouwen.
- Het valt op dat in en rond alle grote steden minder vrouwen zich laten onderzoeken via het bevolkingsonderzoek.

Informatie over de participatie in uw gemeente kan je bij het Logo opvragen.

Wil je graag het bevolkingsonderzoek in de kijker stellen?

Contacteer het Logo voor inspirerende suggesties.

Uitgebreide informatie over het bevolkingsonderzoek naar borstkanker is terug vinden op de website www.bevolkingsonderzoek.be

Voor meer info over bevolkingsonderzoek algemeen: www.zorg-en-gezondheid.be.